Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 26 stycznia 2017 r.*

Odwołanie — Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Belgijski, niemiecki, francuski, włoski, niderlandzki i austriacki rynek instalacji sanitarnych do łazienek — Koordynacja cen sprzedaży i wymiana mających szczególne znaczenie informacji handlowych — Rozporządzenie (WE) nr 1/2003 — Artykuł 23 ust. 2 — Pułap wynoszący 10% obrotu

W sprawie C-618/13 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 26 listopada 2013 r.,

Zucchetti Rubinetteria SpA, z siedzibą w Gozzano (Włochy), reprezentowana przez M. Condinanziego, P. Ziottiego i N. Vasile, avvocati,

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną postępowania jest:

Komisja Europejska, reprezentowana przez L. Malferrariego oraz F. Ronkes'a Agerbeeka, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki prezesa pierwszej izby, M. Berger, E. Levits, S. Rodin (sprawozdawca) i F. Biltgen, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: K. Malacek, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 10 września 2015 r.,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* * Język postępowania: włoski.

Wyrok

1 W swoim odwołaniu Zucchetti Rubinetteria SpA wnosi o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 16 września 2013 r., Zucchetti Rubinetteria/Komisja (T-396/10, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem", EU:T:2013:446), w którym Sąd oddalił jej skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji C(2010) 4185 wersja ostateczna z dnia 23 czerwca 2010 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 101 TFUE oraz art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/39092 – Instalacje sanitarne do łazienek) (zwanej dalej „sporną decyzją") w zakresie jej dotyczącym lub tytułem żądania ewentualnego, o uchylenie lub obniżenie grzywny nałożonej na nią w tej decyzji.

Ramy prawne

Rozporządzenie (WE) nr 1/2003

2 Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. [101 TFUE] i [102 TFUE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 2, s. 205) przewiduje w art. 23 ust. 2 i 3:

„2. Komisja może, w drodze decyzji, nałożyć grzywny na przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw, jeżeli umyślnie lub w wyniku zaniedbania [niedbalstwa]:

a) naruszają art. [101 TFUE] lub [102 TFUE]

[…]

Dla każdego przedsiębiorstwa lub związku przedsiębiorstw biorących udział w naruszeniu grzywna nie przekroczy 10% całkowitego obrotu uzyskanego w poprzedzającym roku obrotowym.

[…]

3. Przy ustalaniu wysokości grzywny uwzględnia się ciężar [wagę] i czas trwania naruszenia".

3 Wspomniane rozporządzenie stanowi w art. 31:

„Trybunał Sprawiedliwości ma nieograniczoną jurysdykcję do rozpatrywania odwołań od decyzji, w których Komisja nałożyła grzywnę lub okresową karę pieniężną. Trybunał Sprawiedliwości może uchylić, obniżyć lub podwyższyć nałożoną grzywnę lub okresową karę pieniężną".

Wytyczne z 2006 r.

4 W pkt 2 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 1/2003 (Dz.U. 2006, C 210, s. 2, zwanych dalej „wytycznymi z 2006 r.") Komisja wskazała, że w zakresie dotyczącym ustalania wysokości grzywien „rozważy czas trwania i wagę danego naruszenia przepisów" i że „wysokość nałożonej grzywny nie może przekroczyć pułapów przewidzianych w art. 23 ust. 2 akapit drugi i trzeci rozporządzenia [(WE) nr] 1/2003".

5 Zgodnie z pkt 19, 21, 23, 29 i 37 wytycznych z 2006 r.:

„19. W celu ustalenia podstawowej kwoty grzywny pewna część wartości sprzedaży, której wielkość uzależniona jest od wagi naruszenia, zostanie pomnożona przez liczbę lat, w ciągu których dokonywano naruszenia.

[…]

21. Ogólną zasadą jest, że część uwzględnianej wartości sprzedaży będzie ustalana na poziomie do 30% wartości sprzedaży.

[…]

23. Porozumienia […] horyzontalne dotyczące ustalania cen […], które są z reguły tajne, zaliczają się ze względu na swój charakter do najpoważniejszych ograniczeń konkurencji. Zgodnie z zasadami polityki konkurencji muszą one być surowo karane. W konsekwencji część sprzedaży, która brana jest pod uwagę w wypadku naruszeń tego rodzaju, znajdować się będzie zazwyczaj w górnym przedziale powyższej skali.

[…]

29. Kwota podstawowa grzywny może zostać obniżona, jeżeli Komisja stwierdzi występowanie okoliczności łagodzących takich jak:

[…]

— dostarczenie przez dane przedsiębiorstwo dowodu, że jego udział w naruszeniu […] jest zasadniczo ograniczony, a w konsekwencji udowodnienie, że w okresie, w którym przystąpiło ono do wywołujących naruszenie przepisów porozumień [była ona stroną porozumień naruszających reguły konkurencji], w istocie powstrzymywało się ono od stosowania postanowień tych porozumień, przyjmując na rynku postawę prokonkurencyjną; […]

[…]

37. Mimo iż niniejsze wytyczne przedstawiają ogólną metodologię w zakresie ustalania grzywien, szczególne okoliczności danego przypadku lub konieczność osiągnięcia efektu odstraszającego w pewnym przypadku mogą uzasadnić odstąpienie Komisji od wspomnianej metodologii lub pułapów ustalonych w pkt 21.”

Okoliczności powstania sporu i sporna decyzja

6 Okoliczności powstania sporu zostały przedstawione w pkt 1–11 zaskarżonego wyroku i można je streścić w następujący sposób.

7 Wnosząca odwołanie jest włoskim przedsiębiorstwem, które wytwarza i sprzedaje wyłącznie armaturę sanitarną.

8 W spornej decyzji Komisja stwierdziła istnienie naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE oraz art. 53 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym z dnia 2 maja 1992 r. (Dz.U. 1994, L 1, s. 3) w sektorze instalacji sanitarnych do łazienek. Do tego naruszenia, w którym uczestniczyło 17 przedsiębiorstw, doszło w różnych okresach pomiędzy dniem 16 października 1992 r. a dniem 9 listopada 2004 r. Miało ono postać szeregu antykonkurencyjnych porozumień lub uzgodnionych praktyk na terytorium Belgii, Niemiec, Francji, Włoch, Niderlandów i Austrii.

9 Mówiąc dokładniej, we wspomnianej decyzji Komisja wskazała, że stwierdzone naruszenie polegało, po pierwsze, na koordynowaniu przez tych wytwórców instalacji sanitarnych do łazienek corocznych podwyżek cen oraz innych elementów taryfowych, do którego to koordynowania dochodziło podczas spotkań odbywających się regularnie w ramach krajowych organizacji zawodowych, po drugie, na ustalaniu lub na koordynowaniu cen przy okazji zaistnienia szczególnych okoliczności takich jak

wzrost cen surowców, wprowadzenie euro czy opłat drogowych, i po trzecie, na ujawnianiu i na wymianie mających szczególne znaczenie informacji handlowych. Ponadto Komisja stwierdziła, że ustalanie cen w sektorze instalacji sanitarnych do łazienek odbywało się w cyklu rocznym. W tych ramach producenci ustalali cenniki, które zazwyczaj obowiązywały przez rok i stanowiły podstawę stosunków handlowych z hurtownikami.

10 Produktami, których dotyczy sporna decyzja, są instalacje do łazienek należące do jednej z trzech podgrup następujących produktów, czyli: armatura sanitarna, kabiny prysznicowe wraz z ich wyposażeniem, a także wyroby ceramiczne (zwane dalej „trzema podgrupami produktów").

11 Jeśli chodzi o praktyki antykonkurencyjne, które miały miejsce w szczególności we Włoszech, zostały one wdrożone w ramach dwóch nieformalnych grup. Pierwsza z tych grup, zwana „Euroitalią", została utworzona przez przedsiębiorstwa, w tym wnoszącą odwołanie, które to przedsiębiorstwa zbierały się dwa, trzy razy w ciągu roku w okresie od lipca 1992 r. do października 2004 r. Wymiana informacji w ramach tej grupy, która powstała po tym, jak producenci niemieccy weszli na rynek włoski, dotyczyła nie tylko armatury sanitarnej, ale również wyrobów ceramicznych. W skład drugiej nieformalnej grupy przedsiębiorstw, zwanej „Michelangelo", wchodziła także wnosząca odwołanie. Grupa ta zbierała się wiele razy między końcem 1995 r. lub początkiem 1996 r. a dniem 25 lipca 2003 r. Dyskusje w ramach tych spotkań dotyczyły szerokiej gamy produktów sanitarnych, w szczególności armatury sanitarnej oraz wyrobów ceramicznych.

12 W odniesieniu do udziału wnoszącej odwołanie w spotkaniach obu tych nieformalnych grup Komisja podniosła, że nawet jeśli wnosząca odwołanie kwestionuje kwalifikację prawną odnośnych praktyk kartelu, przyznaje ona jednak, iż uczestniczyła w nieodpowiednich dyskusjach ze swoimi konkurentami. Ponadto niezależnie od okoliczności, czy stosowała ona sporne podwyżki cen czy też tego nie czyniła, wnosząca odwołanie odgrywała aktywną rolę w organizowaniu spotkań i w dyskusjach podczas tych spotkań.

13 W odniesieniu do udziału przedsiębiorstw, o których mowa, w stwierdzonym naruszeniu, Komisja uznała, że nie istnieją wystarczające dowody pozwalające wyciągnąć wniosek, iż wnosząca odwołanie, jak również inne przedsiębiorstwa włoskie, które uczestniczyły w spotkaniach grup Euroitalia i Michelangelo, były świadome całościowego planu.

14 Komisja stwierdziła zatem w art. 1 ust. 5 pkt 18 spornej decyzji, że wnosząca odwołanie uczestniczyła w naruszeniu związanym z instalacjami sanitarnymi do łazienek na terytorium Włoch w okresie od 16 października 1992 r. do 9 listopada 2004.

15 Zgodnie z art. 2 ust. 17 spornej decyzji Komisja nałożyła na wnoszącą odwołanie grzywnę w wysokości 3 996 000 EUR.

16 W celu obliczenia kwoty tej grzywny Komisja oparła się na wytycznych z 2006 r.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

17 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 8 września 2010 r. wnosząca odwołanie wniosła skargę o stwierdzenie nieważności spornej decyzji w zakresie, w jakim jej ona dotyczy, oraz tytułem żądania ewentualnego – o obniżenie nałożonej na nią kwoty grzywny.

18 Na poparcie skargi wnosząca odwołanie podniosła trzy zarzuty oparte, odpowiednio, pierwszy na błędach popełnionych przez Komisję przy określaniu rynku właściwego, drugi na okoliczności, że Komisja niesłusznie uznała, że sporne praktyki stanowią naruszenie art. 101 TFUE oraz trzeci – na błędach i naruszeniach popełnionych przez Komisję przy obliczaniu kwoty grzywny.

19 Sąd, orzekając w pierwszej kolejności w przedmiocie żądań mających na celu stwierdzenie nieważności spornej decyzji – w zakresie, w jakim dotyczy ona wnoszącej odwołanie – oddalił powyższe zarzuty z wyjątkiem części zarzutu trzeciego odnoszącej się do rozumowania Komisji dotyczącego zastosowania współczynników „wagi naruszenia" i „kwoty dodatkowej". W tym względzie Sąd stwierdził w pkt 119 zaskarżonego wyroku, że Komisja popełniła dwa błędy w ocenie, opierając zastosowanie współczynników „wagi naruszenia" i „kwoty dodatkowej" w wysokości 15% na okoliczności, iż wnosząca odwołanie uczestniczyła w jednolitym naruszeniu obejmującym terytorium sześciu państw członkowskich i trzy podgrupy produktów.

20 Sąd uznał jednak w pkt 138–140 zaskarżonego wyroku, że wspomniane wyżej błędy w ocenie nie pociągają za sobą stwierdzenia nieważności artykułów spornej decyzji objętych żądaniami mającymi na celu stwierdzenie częściowej nieważności tej decyzji.

21 W konsekwencji w pkt 141 zaskarżonego wyroku Sąd doszedł do wniosku, że należy oddalić owe żądania.

22 W drugiej kolejności jeśli chodzi o przedstawione tytułem ewentualnym żądania uchylenia grzywny nałożonej na wnoszącą odwołanie lub obniżenia jej kwoty, Sąd także je oddalił w pkt 152 zaskarżonego wyroku.

23 W powyższym względzie Sąd w ramach przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania uznał, że mimo popełnionych przez Komisję błędów, które zostały stwierdzone w pkt 119 owego wyroku, współczynniki „wagi naruszenia" i „kwoty dodatkowej" w wysokości 15% znajdują w pełni uzasadnienie w istotnych okolicznościach niniejszej sprawy.

24 W związku z powyższym Sąd oddalił skargę w całości.

Żądania stron

25 Wnosząca odwołanie wnosi do Trybunału o:

— uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim Sąd oddalił skargę;

— uchylenie lub obniżenie grzywny w ramach przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania oraz wydanie orzeczenia ostatecznego w sprawie, jak również

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

26 Komisja wnosi do Trybunału o:

— oddalenie odwołania oraz

— obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania.

W przedmiocie odwołania

27 Wnosząca odwołanie podnosi dwa zarzuty na jego poparcie. Zarzut pierwszy jest oparty na naruszeniu prawa Unii w odniesieniu do obliczenia nałożonej na nią grzywny. Zarzut drugi jest oparty na nieuwzględnieniu przez Sąd okoliczności łagodzących przy obliczaniu tej grzywny.

W przedmiocie zarzutu pierwszego

Argumentacja stron

28 W zarzucie pierwszym dotyczącym pkt 118, 120–124, 127 i 128 zaskarżonego wyroku wnosząca odwołanie utrzymuje, że Sąd naruszył prawo Unii podczas kontroli obliczenia nałożonej na nią grzywny z jednej strony – oceniając w błędny sposób wagę rozpatrywanego naruszenia oraz z drugiej strony – naruszając kontradyktoryjny charakter postępowania, jak również obowiązek uzasadnienia. W szczególności Sąd naruszył art. 23 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 1/2003 oraz zasady odpowiedzialności osobistej, proporcjonalności i równego traktowania przy stosowaniu kar w dziedzinie walki z kartelami.

29 Wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd w 118 zaskarżonego wyroku sformułował tezę, zgodnie z którą rozpatrywane naruszenie obejmujące terytorium sześciu państw członkowskich i trzy podgrupy produktów nie może być uznane za równie poważne jak naruszenie popełnione na terytorium jednego państwa członkowskiego i dotyczące dwóch podgrup produktów. Podobnie Sąd słusznie przypomniał zakres zasady proporcjonalności oraz zasady równego traktowania w pkt 120, 127 i 128 zaskarżonego wyroku. Zdaniem wnoszącej odwołanie na podstawie tych twierdzeń Sąd powinien był w ramach przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania obniżyć nałożoną na nią grzywnę w celu uwzględnienia mniejszego stopnia wagi udziału wnoszącej odwołanie w zarzucanym naruszeniu. Tymczasem Sąd, stwierdziwszy w pkt 119 zaskarżonego wyroku, że Komisja popełniła dwa błędy w ocenie przy badaniu współczynników „wagi naruszenia" i „kwoty dodatkowej", potwierdził kwotę grzywny, co w jej opinii jest zatem zupełnie nielogiczne i sprzeczne z uzasadnieniem owego wyroku.

30 Ponadto wnosząca odwołanie podnosi, że takie rozumowanie narusza zasady proporcjonalności, równego traktowania i indywidualizacji kar, w szczególności w porównaniu z zachowaniem przedsiębiorstw mających siedzibę poza Włochami, do których to przedsiębiorstw został zastosowany ten sam mnożnik wynoszący 15%, lecz które naruszyły reguły konkurencji na terytorium sześciu państw członkowskich i w odniesieniu do trzech podgrup produktów.

31 Tytułem wstępu Komisja uważa, że zarzut pierwszy jest niedopuszczalny z tego powodu, że wnosząca odwołanie nie krytykuje części zaskarżonego wyroku, w której Sąd obliczył ponownie grzywnę w ramach przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania. Tymczasem owa część stanowi jedyną istotną część do celów niniejszego odwołania. Wnosząca odwołanie odniosła się zatem wyłącznie do punktów wspomnianego wyroku, które dotyczą tylko kontroli zgodności z prawem. Ponadto naruszenie prawa, jakiego miałby się dopuścić Sąd w ramach wykonywania przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania, pozostaje niejasne. Wnosząca odwołanie powołuje się bowiem w abstrakcyjny i ogólny sposób na zasady proporcjonalności, równego traktowania i indywidualizacji kar. Aby jednak odwołanie było dopuszczalne, w jego treści należy dokładnie wskazać argumenty prawne podnoszone na poparcie żądania uchylenia. Ponadto z orzecznictwa wynika, że obowiązkiem Trybunału nie jest zastąpienie własną oceną oceny Sądu i rozstrzygnięcie w ramach nieograniczonego prawa orzekania w przedmiocie kwoty grzywny, chyba że kwota ta jest nie tylko nieodpowiednia, ale tak wygórowana, że wręcz nieproporcjonalna.

32 W odniesieniu do istoty powyższego zarzutu Komisja twierdzi posiłkowo, że w pkt 146–150 zaskarżonego wyroku Sąd przeanalizował szczegółowo wszystkie powody, które skłoniły go do ustalenia na 15% współczynnika z tytułu wagi naruszenia i kwoty dodatkowej w niniejszym przypadku.

33 Komisja podkreśla w szczególności, że współczynnik w wysokości 15% jest minimalnym współczynnikiem dla naruszenia takiego rodzaju jak rozpatrywane naruszenie. W tym względzie dodaje ona jednak zasadniczo, że wbrew temu, co zdaje się sądzić Sąd, waga takiego naruszenia nie jest koniecznie inna, jeżeli kartel dotyczy dwóch lub trzech rodzajów produktów lub obejmuje tylko jedno państwo członkowskie, a nie sześć państw członkowskich, ponieważ w grę wchodzi poważne

naruszenie w świetle celu art. 101 TFUE służącego także ochronie konkurencji jako takiej. Ponadto Komisja stwierdza, że różnice, do których Sąd odnosi się w pkt 114 zaskarżonego wyroku, między z jednej strony wnoszącą odwołanie, która uczestniczyła w naruszeniu tylko we Włoszech oraz w odniesieniu do dwóch z trzech podgrup produktów, a z drugiej strony pozostałymi członkami kartelu, którzy uczestniczyli w tym naruszeniu na terytorium sześciu państw członkowskich oraz w odniesieniu do trzech podgrup produktów, zostały już odzwierciedlone w różnych wartościach dotyczących obrotu, które stanowią podstawę obliczenia grzywien. Poza tym rola wnoszącej odwołanie nie była drugorzędna. Zdaniem tej instytucji należy w tym względzie zauważyć, że udział wnoszącej odwołanie w rozpatrywanym naruszeniu trwał dwanaście lat i czynniki takie jak liczba mieszkańców oraz produkt krajowy brutto (PKB) Włoch zostały należycie uwzględnione przy obliczaniu grzywny. Wobec tego nie doszło do naruszenia zasady równego traktowania.

34 W każdym razie wnosząca odwołanie nie może powoływać się na swoją korzyść na potencjalną niezgodność z prawem, jakiej Komisja miałaby się dopuścić przy obliczaniu grzywien z korzyścią dla pozostałych uczestników kartelu, o którym mowa.

Ocena Trybunału

35 Tytułem wstępu należy oddalić zarzut niedopuszczalności podniesiony przez Komisję.

36 Z pism wynika bowiem, że Zucchetti Rubinetteria utrzymuje zasadniczo, iż Sąd naruszył zasady proporcjonalności, równego traktowania i indywidualizacji kar, gdyż nie dokonał ponownej oceny grzywny po tym, jak w pkt 119 zaskarżonego wyroku stwierdził dwa błędy w ocenie popełnione przez Komisję w ramach obliczania grzywny. A zatem odwołanie pozwala określić z wystarczającą jasnością i dokładnością naruszenie prawa, jakim miałby być obarczony zaskarżony wyrok.

37 Wobec powyższego zarzut pierwszy jest dopuszczalny.

38 W odniesieniu do istoty zarzutu pierwszego opartego na tym, że zdaniem wnoszącej odwołanie Sąd naruszył zasady odpowiedzialności osobistej, proporcjonalności i równego traktowania przy obliczaniu grzywny, należy przede wszystkim przypomnieć, po pierwsze, że zasada równego traktowania stanowi ogólną zasadę prawa Unii ustanowioną w art. 20 i 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zasada ta wymaga, aby porównywalne sytuacje nie były traktowane w odmienny sposób, a odmienne sytuacje nie były traktowane jednakowo, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione. Po drugie, z utrwalonego orzecznictwa wynika także, że przy ustalaniu kwoty grzywny nie można stosować różnych metod obliczeniowych, prowadzących do dyskryminacji wśród przedsiębiorstw, które uczestniczyły w porozumieniu lub w uzgodnionej praktyce sprzecznych z art. 101 ust. 1 TFUE. Po trzecie, Trybunał wielokrotnie orzekał, że wcześniejsza praktyka decyzyjna Komisji nie stanowi ram prawnych dla grzywien w zakresie konkurencji i że decyzje dotyczące innych spraw mają jedynie charakter instrukcyjny, jeżeli chodzi o istnienie dyskryminacji (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 11 lipca 2013 r., Ziegler/Komisja, C-439/11 P, EU:C:2013:513, pkt 132–134).

39 Co więcej, w myśl utrwalonego orzecznictwa, po pierwsze, zadanie nadzoru, jakie powierzono Komisji w art. 105 ust. 1 TFUE i w art. 106 TFUE, nie obejmuje jedynie obowiązku prowadzenia dochodzeń w przedmiocie poszczególnych naruszeń i ich karania, lecz obejmuje również obowiązek prowadzenia ogólnej polityki zmierzającej do stosowania w zakresie konkurencji zasad ustanowionych w traktatach i nadawania takiego kierunku zachowaniom przedsiębiorstw. Wspomnianą politykę konkurencji charakteryzuje szeroki zakres uznania Komisji, w szczególności jeśli chodzi o ustalanie kwoty grzywien (zob. podobnie wyrok z dnia 28 czerwca 2005 r., Dansk Rørindustri i in./Komisja, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, pkt 170, 172).

40 Po drugie, do celów ustalenia grzywny należy uwzględnić wagę i czas trwania naruszenia, co zobowiązuje do wzięcia pod uwagę normatywnego i gospodarczego kontekstu zarzucanego zachowania, rodzaju ograniczeń konkurencji, jak również liczby i znaczenia przedsiębiorstw, których dotyczy dany przypadek (zob. podobnie wyrok z dnia 16 grudnia 1975 r., Suiker Unie i in./Komisja, 40/73 à 48/73, 50/73, 54/73 à 56/73, 111/73, 113/73 i 114/73, EU:C:1975:174, pkt 612).

41 Po trzecie, należy uwzględnić wszystkie elementy mogące wchodzić w zakres oceny wagi naruszenia, jak również zachowania przedsiębiorstwa w toku postępowania administracyjnego (wyrok z dnia 11 stycznia 1990 r., Sandoz prodotti farmaceutici/Komisja, C-277/87, EU:C:1990:6, pkt 27).

42 Po czwarte, w celu ustalenia wagi naruszenia należy uwzględnić liczne elementy, których charakter i znaczenie różnią się w zależności od rodzaju spornego naruszenia i szczególnych okoliczności danego naruszenia. W zależności od przypadku wśród tych elementów mogą figurować zachowanie każdego z przedsiębiorstw, rola odgrywana przez każde z nich w utworzeniu kartelu, wolumen i wartość towarów będących przedmiotem naruszenia, jak również wielkość i siła gospodarcza przedsiębiorstwa, i tym samym wpływ, jaki mogło ono wywierać na rynek (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 czerwca 1983 r., Musique Diffusion française i in./Komisja, od 100/80 do 103/80, EU:C:1983:158, pkt 120; z dnia 9 listopada 1983 r., Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisja, 322/81, EU:C:1983:313, pkt 111; a także z dnia 11 lipca 2013 r., Gosselin Group/Komisja, C-429/11 P, niepublikowany, EU:C:2013:463, pkt 89, 90).

43 Wreszcie należy zauważyć, że tylko w sytuacji gdyby Trybunał uznał, że poziom sankcji jest nie tylko nieodpowiedni, ale także tak wygórowany, że wręcz nieproporcjonalny, należałoby stwierdzić, że doszło do naruszenia prawa przez Sąd ze względu na nieodpowiedni charakter kwoty grzywny (wyrok z dnia 22 listopada 2012 r., E.ON Energie/Komisja, C-89/11 P, EU:C:2012:738, pkt 126).

44 W niniejszym przypadku Sąd przeanalizował w pkt 145–150 zaskarżonego wyroku konsekwencje, jakie należy wyciągnąć z jego zawartego w pkt 119 owego wyroku stwierdzenia, zgodnie z którym Komisja błędnie uznała przy obliczaniu grzywny, że wnosząca odwołanie uczestniczyła w zarzucanym naruszeniu na terytorium sześciu państw członkowskich i w odniesieniu do trzech podgrup produktów oraz popełniła dwa błędy w ocenie, opierając zastosowanie współczynników „wagi naruszenia” i „kwoty dodatkowej” w wysokości 15% na takim udziale.

45 I tak w pkt 145 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził najpierw, że oprze się na wytycznych z 2006 r. przy wykonywaniu przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania. Następnie w pkt 146 owego wyroku przypomniał, że współczynniki mające zastosowanie do naruszenia takiego rodzaju jak rozpatrywane naruszenie są zgodne z zasadą proporcjonalności, w przedziale od 0 do 30% w wypadku współczynnika „wagi naruszenia” i w przedziale od 15 do 25% w wypadku współczynnika „kwoty dodatkowej”. Wreszcie Sąd uznał w pkt 147 zaskarżonego wyroku, w którym powtórzył zasadniczo stwierdzenia przedstawione w pkt 118 i 128 owego wyroku, że naruszenie obejmujące trzy podgrupy produktów w sześciu państwach członkowskich jest, ze względu na swój zasięg geograficzny i liczbę podgrup produktów, poważniejsze od naruszenia, w którym uczestniczyła wnosząca odwołanie.

46 Ponadto Sąd zauważył w pkt 148 zaskarżonego wyroku, że okoliczność, iż na przedsiębiorstwa uczestniczące w jednolitym naruszeniu obejmującym terytorium sześciu państw członkowskich i trzy podgrupy produktów powinna była zostać nałożona grzywna ustalona w oparciu o współczynniki „wagi naruszenia” i „kwoty dodatkowej” wyższe niż współczynniki przyjęte w celu ukarania wnoszącej odwołanie, nie może uzasadniać nałożenia na wnoszącą odwołanie przez Sąd, w ramach przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania, grzywny w wysokości, która nie byłaby wystarczająco odstraszająca w świetle wagi naruszenia, w którym ona uczestniczyła. Sąd uznał zatem w pkt 149 zaskarżonego wyroku, że współczynniki „wagi naruszenia” i „kwoty dodatkowej” w wysokości 15% są odpowiednie w świetle stwierdzeń zawartych w pkt 148 owego wyroku, jak również w świetle wytycznych z 2006 r.

47 W powyższym względzie należy zwrócić uwagę, że – jak utrzymuje zasadniczo Komisja – motywy uzasadnienia przedstawione w szczególności w pkt 118 i 128 oraz w pkt 147 i 148 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którymi, po pierwsze, naruszenie obejmujące trzy podgrupy produktów w sześciu państwach członkowskich jest poważniejsze od naruszenia, w którym uczestniczyła wnosząca odwołanie i które zostało popełnione tylko na terytorium jednego państwa członkowskiego i obejmowało jedynie dwie podgrupy produktów, a po drugie, na przedsiębiorstwa uczestniczące w tym pierwszym naruszeniu powinna była z tego tylko względu zostać nałożona grzywna obliczona na podstawie współczynników „wagi naruszenia" i „kwoty dodatkowej" wyższych od współczynników zastosowanych w stosunku do wnoszącej odwołanie, są obarczone naruszeniem prawa.

48 Choć bowiem w celu dokonania oceny wagi naruszenia, a następnie ustalenia kwoty grzywny, która ma zostać nałożona, można uwzględnić między innymi zasięg geograficzny tego naruszenia i liczbę produktów objętych tymże naruszeniem, okoliczność, że naruszenie ma większy zasięg geograficzny i obejmuje większą liczbę produktów w porównaniu z innym naruszeniem, nie może sama w sobie koniecznie oznaczać, że to pierwsze naruszenie, rozpatrywane jako całość, a zwłaszcza w świetle jego charakteru, musi zostać uznane za poważniejsze naruszenie niż to drugie i za uzasadniające tym samym ustalenie współczynników „wagi naruszenia" i „kwoty dodatkowej" wyższych od współczynników przyjętych do obliczenia grzywny stanowiącej karę za to drugie naruszenie (zob. podobnie wyrok z dnia 10 lipca 2014 r., Telefónica i Telefónica de España/Komisja, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, pkt 178).

49 Należy jednak przypomnieć, że jeżeli uzasadnienie orzeczenia Sądu wskazuje na naruszenie prawa Unii, lecz jego sentencja jest zasadna w świetle innych względów prawnych, to takie naruszenie nie może spowodować uchylenia tego orzeczenia i należy dokonać zmiany motywów uzasadnienia (zob. podobnie wyroki: z dnia 9 czerwca 1992 r., Lestelle/Komisja, C-30/91 P, EU:C:1992:252, pkt 28, a także z dnia 9 września 2008 r., FIAMM i in./Rada i Komisja, C-120/06 P i C-121/06 P, EU:C:2008:476, pkt 187 i przytoczone tam orzecznictwo).

50 Wobec tego należy ustalić, czy naruszenie prawa, jakiego dopuścił się Sąd, może spowodować uchylenie zaskarżonego wyroku.

51 W powyższym względzie należy przypomnieć, że kwota podstawowa grzywny obejmuje kwotę z tytułu wagi naruszenia i kwotę dodatkową.

52 Kwotę z tytułu wagi naruszenia ustala się według oprocentowania wynoszącego od 0% do 30% wartości odnośnej sprzedaży danego przedsiębiorstwa w ostatnim roku jego udziału w kartelu. Wobec tego wartość ta jest inna dla każdego z przedsiębiorstw, które uczestniczyły w zarzucanym naruszeniu.

53 Jak Komisja słusznie uznała w motywie 1220 spornej decyzji, w celu ustalenia współczynnika „wagi naruszenia" należy uwzględnić w szczególności charakter zarzucanego naruszenia.

54 Otóż jak podkreślił Sąd w pkt 104 zaskarżonego wyroku, kartel, którego przedmiotem jest koordynacja cen, stanowi ze względu na swój charakter jedno z najpoważniejszych ograniczeń konkurencji. W związku z tym nie można zarzucać Komisji ani Sądowi, że dopuściły się naruszenia prawa, ustalając w odniesieniu do takiego naruszenia stawkę z tytułu współczynnika „wagi naruszenia" w wysokości 15% i uznając, że stawka ta jest zgodna z zasadą proporcjonalności.

55 Ponadto, jeśli chodzi o współczynnik „kwoty dodatkowej", jak Komisja zauważyła w motywach 1224 i 1225 spornej decyzji, współczynnik w wysokości 15% stanowi minimalną stawkę przewidzianą w wytycznych z 2006 r. W konsekwencji ustalona stawka jest możliwie najkorzystniejsza dla wnoszącej odwołanie w świetle widełek ustalonych w tych wytycznych.

56 Co więcej, z orzecznictwa Trybunału wynika, że wymagane zróżnicowanie kwot grzywien na podstawie zasady równego traktowania przedsiębiorstw – z uwagi na szeroki zakres uznania przyznany Komisji do celów obliczania wysokości grzywny – nie musi koniecznie następować w ramach ustalania współczynników „wagi naruszenia" i „kwoty dodatkowej", lecz różnice i okoliczności swoiste dla zainteresowanych przedsiębiorstw mogą zostać w stosownym przypadku uwzględnione w innym stadium obliczania grzywny, jak na przykład w ramach dostosowania kwoty podstawowej w zależności od okoliczności obciążających i łagodzących stosownie do pkt 28 i 29 wytycznych z 2006 r. (zob. podobnie wyroki: z dnia 11 lipca 2013 r., Gosselin Group/Komisja, C-429/11 P, niepublikowany, EU:C:2013:463, pkt 96–100, a także z dnia 11 lipca 2013 r., Team Relocations i in./Komisja, C-444/11 P, niepublikowany, EU:C:2013:464, pkt 104, 105), bądź też w ramach wartości sprzedaży branej pod uwagę do obliczenia kwoty podstawowej grzywny, jako że wartość ta odzwierciedla w przypadku każdego z uczestniczących przedsiębiorstw znaczenie jego udziału w spornym naruszeniu zgodnie z pkt 13 wytycznych z 2006 r.

57 Jak bowiem już stwierdził Trybunał, celem wspomnianego powyżej pkt 13 jest przyjęcie za punkt wyjścia, przy obliczaniu kwoty grzywny nakładanej na przedsiębiorstwo, kwoty, która odzwierciedla gospodarcze znaczenie naruszenia i stopień zaangażowania tego przedsiębiorstwa w danym naruszeniu (zob. wyrok z dnia 11 lipca 2013 r., Team Relocations i in./Komisja, C-444/11 P, niepublikowany, EU:C:2013:464, pkt 76).

58 W konsekwencji, jako że bezsporne jest, iż kwota podstawowa grzywny nałożonej na wnoszącą odwołanie została ustalona, jak wynika z motywu 1219 spornej decyzji, na podstawie wartości sprzedaży zrealizowanej przez wnoszącą odwołanie na terytorium Włoch, Sąd mógł w pkt 149 zaskarżonego wyroku, nie naruszając przy tym zasady równego traktowania, ustalić do celów obliczenia grzywny, jaką należało nałożyć na wnoszącą odwołanie, współczynniki „wagi naruszenia" i „kwoty dodatkowej" na poziomie 15%, równym temu, który został przyjęty w odniesieniu do przedsiębiorstw, które uczestniczyły w jednolitym naruszeniu obejmującym trzy podgrupy produktów i sześć państw członkowskich.

59 Wobec powyższego należy, w drodze zmiany uzasadnienia, oddalić argument oparty na tym, że Sąd nie wyciągnął żadnych konsekwencji ze stwierdzeń poczynionych w 119 zaskarżonego wyroku i naruszył zasady proporcjonalności i równego traktowania.

60 Z powyższych rozważań wynika, że zarzut pierwszy należy oddalić jako bezzasadny.

W przedmiocie zarzutu drugiego

Argumentacja stron

61 W zarzucie drugim wnosząca odwołanie twierdzi zasadniczo, że uzasadnienie, za pomocą którego Sąd oddalił w pkt 150 zaskarżonego wyroku jej argumenty wysunięte przeciwko odmowie przyznania jej przez Komisję, zgodnie z pkt 29 wytycznych z 2006 r., obniżki grzywny z tego względu, że wnosząca odwołanie odegrała jedynie mało istotą rolę w spornym naruszeniu, jest błędne.

62 W powyższym względzie zdaniem wnoszącej odwołanie Sąd błędnie stwierdził, że nie wykazała ona, iż jej rola w spornym naruszeniu była mało istotna, zważywszy że Komisja sama uznała w spornej decyzji centralną rolę odegraną przez niektóre inne przedsiębiorstwa w ramach stwierdzonych niedozwolonych praktyk. Wbrew temu, co twierdziły Komisja i Sąd, odmienna lub mało istotna rola odegrana przez wnoszącą odwołanie, jak również inny poziom wagi udziału w spornym naruszeniu nie znajdują odzwierciedlenia w wartości sprzedaży odnośnych produktów, która to wartość stanowiła podstawę obliczenia nałożonej na nią grzywny, gdyż wartość ta stanowi jedynie wyraz ilościowego parametru, który nie ma nic wspólnego z kwalifikacyjną wartością zachowań danych przedsiębiorstw.

63 W związku z powyższym zdaniem wnoszącej odwołanie z tego względu, że Komisja i Sąd potraktowały w taki sam sposób sytuacje, które były de facto całkiem odmienne, gdyż roli wnoszącej odwołanie w zmowie nie można utożsamiać z rolą odegraną przez inne przedsiębiorstwa stosujące odnośne praktyki, zasady równego traktowania i indywidualnego charakteru odpowiedzialności zostały jednoznacznie naruszone.

64 Zdaniem Komisji zarzut drugi należy odrzucić jako niedopuszczalny lub nieistotny dla sprawy. Zarzut ten dotyczy jedynie czysto faktycznych kwestii i ma na celu poddanie oceny okoliczności faktycznych ponownej weryfikacji. Wnosząca odwołanie w ogóle nie wyjaśniła, w jaki sposób Sąd miałby – jak zdaje się ona twierdzić – przeinaczyć fakty. W każdym razie wspomniany zarzut jest zbyt niejasny i niedokładny, aby mógł być dopuszczalny.

65 Posiłkowo co do istoty zarzutu drugiego Komisja zauważa, że Sąd, dokonawszy analizy spornej decyzji, stwierdził w pkt 133–140 i 150 zaskarżonego wyroku, że wnosząca odwołanie nie może skorzystać z żadnej okoliczności łagodzącej. Co więcej, uwzględnienie takich okoliczności nie jest automatyczne i wnosząca odwołanie nie przedstawiła dowodu na poparcie swojej tezy, zgodnie z którą odgrywała ona bierną rolę w rozpatrywanym kartelu i poszła jedynie w ślad za liderem. W każdym razie nie można utrzymywać, że rola wnoszącej odwołanie była bierna, zważywszy że uczestniczyła ona w praktykach antykonkurencyjnych w ciągły i bardzo gorliwy sposób oraz z tego względu że, jak ustalił Sąd w pkt 52 i nast. zaskarżonego wyroku, wnosząca odwołanie skorzystała z informacji otrzymanych dzięki innym uczestnikom kartelu.

66 Komisja zauważa ponadto, że nawet gdyby argumentacja wnoszącej odwołanie była zasadna, w każdym razie byłaby ona nieistotna, gdyż nawet gdyby w odniesieniu do wnoszącej odwołanie zastosowano współczynnik w wysokości 14%, nałożona na nią grzywna nie zostałaby obniżona, ponieważ kwota grzywny obliczona z zastosowaniem tego współczynnika mieściłaby się w każdym razie powyżej progu wynoszącego 10% obrotu wnoszącej odwołanie.

Ocena Trybunału

67 W zarzucie drugim wnosząca odwołanie kwestionuje zasadniczo uzasadnienie, za pomocą którego Sąd oddalił w pkt 150 zaskarżonego wyroku wysunięte przez nią argumenty przeciwko odmowie Komisji przyznania jej obniżki grzywny z tego względu, że wnosząca odwołanie odegrała mało istotną rolę w naruszeniu.

68 W powyższym względzie wystarczy przypomnieć, że zgodnie z art. 256 ust. 1 akapit drugi TFUE i z art. 58 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej odwołanie ogranicza się do kwestii prawnych. Jedynie Sąd jest w konsekwencji właściwy do ustalenia i oceny istotnych okoliczności faktycznych, jak również przedstawionych mu dowodów. Ocena tych okoliczności faktycznych i tych dowodów nie stanowi zatem, z wyłączeniem przypadków ich przeinaczenia, kwestii prawnej, która jako taka podlega kontroli Trybunału w ramach odwołania (zob. w szczególności postanowienie z dnia 11 czerwca 2015 r., Faci/Komisja, C-291/14 P, niepublikowane, EU:C:2015:398, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo, a także podobnie wyrok z dnia 21 stycznia 2016 r., Galp Energía España i in./Komisja, C-603/13 P, EU:C:2016:38, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo). Takie przeinaczenie musi wynikać w sposób oczywisty z materiałów zawartych w aktach sprawy, bez konieczności dokonywania nowej oceny okoliczności faktycznych i dowodów (zob. w szczególności postanowienie z dnia 11 czerwca 2015 r., Faci/Komisja, C-291/14 P, niepublikowane, EU:C:2015:398, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).

69 W niniejszym przypadku, pod przykrywką naruszenia przez Sąd zasad równego traktowania i indywidualnego charakteru odpowiedzialności, odwołanie ma w rzeczywistości na celu dokonanie przez Trybunał nowego badania materiału zgromadzonego w aktach sprawy, a w szczególności kwestii, czy – jak stwierdził Sąd w pkt 150 zaskarżonego wyroku – wnosząca odwołanie uczestniczyła czynnie we wprowadzeniu w życie zarzucanych praktyk.

70 Jako że wnosząca odwołanie ani nie powołała się na oczywiste przeinaczenie okoliczności faktycznych lub dowodów, ani nie wykazała takiego przeinaczenia, zarzut drugi jest oczywiście niedopuszczalny.

71 Ponieważ żaden z zarzutów podniesionych przez wnoszącą odwołanie nie został uwzględniony, odwołanie należy oddalić w całości.

W przedmiocie kosztów

72 Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem, jeżeli odwołanie jest bezzasadne, Trybunał rozstrzyga o kosztach.

73 Zgodnie z art. 138 § 1 tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania, a ta ostatnia przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

1) Odwołanie zostaje oddalone.

2) Zucchetti Rubinetteria SpA zostaje obciążona kosztami postępowania.

Podpisy